

GLAS ŠIBENSKOG KREMENJAKA

== Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela. ==

Glas Šibenskog Kremenjaka izlazi svake Subote
Pretplatna cijena na godinu 3 Kruna
Na pò godine Kr. 1:50 p. -----

== Pojedini broj 4 pare (2 novć.) ==

Za uvrstbu oglasa prima tiskarnica po pogodbi
Pretplate i pisma šalju se uredništvu. Rukopisi
se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju.

Br. 14.

Šibenik, 8. lipnja 1907.

God. I.

Štiocima našeg lista.

Molimo svu onu gospodu i prijatelje, koji primaju naš list, da nam što prije pošalju iznos pretplate, kako već do sad mnogi učiniše. Naš je list našao lijepa odziva kod Hrvata i kod Srba tako, da ga već fiskamo u preko 1000. komada. — Uprava lista po želji štioćá odlučila je do brzo povećati format listu i postaviti ga na širu bazu.

NARODNI MORAL.

II.

U predprošlom broju našeg lista dokazali smo pomoću najboljih argumenata kako je novac, koji je u zadnjim izborima igrao najveću ulogu, bio jedno od najboljih sredstava da se ostvare želje protivnika, i istodobno da podrma narodnim moralom te da ga sa piedestala poštenja i čistoće sruši i baci u najcrnje blato, koje se taloži na dnu rijeke života.

Čisto i otvoreno smo kazali koje bijaše naše stanovište u ovoj izbornoj borbi, pak orda šta smo kudili i rušili, a šta odobravali. Čemu smo mi a i narod s nama pljeskali iz čistog entuzijazma i još čišćeg uvjerenja, to naši protivnici i ljudi iz drugog tabora nisu mogli ni čuti ni vidjeti; ono pako što su oni uzdizali i time parodirali hrvatsku misao, mi nismo nikako odobravali, a nismo odobravali ne za to što smo protivnici hrvatske misli (kako to oni kažu) već za to, što su oni iz svega toga tkivali veliki plašt i htjeli da se pod njim sakriju. Mi smo neprestance i bezobzirno htjeli da s njih odkrijemo taj plašt, njima su zebile noge i glava i tu je uprav ishodište svoj onoj borbi. Mi smo tu borbu vodili sa stanovišta principijelnog i ekonomskog; oni su naprotiv vodili tu borbu imajući pred očima jedino svoju egzistenciju. Na njihovu borbu takove vrste uplivalo je ne malo i vrijeme i prostor: vrijeme, jer bijaše nastupio čas da već jednom narod obračuna s njihovom vladom; mjesto, jer im ne bijaše baš podesno, pošto iz samih njihovih redova bijahu podignute proti njima nečuvene

tužbe, kao ljudima strancima, koji ne bi imali imati pravo da u ovom gradu igraju glavnu ulogu. Ovo dvoje i bilo je uzrokom da se oni dignu, da počnu agitirati i rukama i nogama, da nemilosrdno i najvećom rasipnošću izlete vanka velikim novcem i da poduzmu sve korake, sva dozvoljena i nedozvoljena sredstva kako da narod k sebe privuku. Time su oni podali ovoj borbi timbar političkog nemoralna i nehotice sami kazali da se bore u ime eksistencije, koja definitivno izključuje svako načelo.

Prema tome mi smo kazali u predprošlom broju „Kremenjaka“ da su oni osim drugih, upotrebili i takovo sredstvo, za koje inajliberalniji socijalog ne bi jamčio da nije kadro da pogubno upliva na narodni moral. A jer je novac — kako smo zadnji put kazali — igrao glavnu ulogu, oni su se time čisto poigrali narodnim moralom, pokazali mu put k smrti i mi smo ih za to učinili odgovornim.

Ali nije samo to.

Osim novca, došlo je u pomoć općinarima i još nešto, došlo im je u pomoć još jedno sredstvo, koje prije može služiti svemu, nego jednoj dopuštenoj izbornoj agitaciji. — Popovi i fratri, kao dogovorni, ustadoše proti nama upotrebljujući oltar, ispovijed i svibanjske pobožnosti kao najuspješnija sredstva da nás i našeg kandidata Dra. V. Iljadicu pred narodom ocerne. Ovaka metoda stara je možda kao i svijet, jer protivnika je najlakše utući ako ga omraziš. Nego ovaka metoda čini prestupak ne samo u svjetovnom već i u crkvenom smislu, jer opadanje tuđeg poštenja jednako osudjuju svjetovni paragrafi kao i božje i crkvene zapovijedi. Slobodno možemo kazati da svi oni sveštenici, pa i sam biskup (na zdravlje!) koji su proti nama rovarili, nisu imali na pameti Isusa Hrista, koji je, dok je na zemlji živio, bio *najsavršeni, i primjer i najuzvišeniji izgled ljubavi, mira, poslušnosti, dobrote i svih onih svojstava, koja treba da rese nepokvarenu dušu i dobro srce.* Isus Hrist takovim svojim uzornim i bezprimjernim načinom života promicao je razvitak i napredak čovječanstva, a njegova božanska ljubav sizala je daleko i obuhvaćala **sve ljude bez razlike.** „Jer tko izvrši volju božju, onaj je brat moj i sestra moja i mati moja.“ (Mar. 3. 35.).

Prema ovome se vidi da djelatnost nekih sveštenika nikako ne odgovara nauci Hristovoj, pače stoji s njom u potpunom opreci. Oni su naprosto izrabili bogoljubnost našeg naroda, pelili mu neprestance na sv. oltara za koga **mora** da dade svoj glas, strašeći ga pro-

petim Hristom u ruci. Ali Hrist nije nigdje istaknuo u svojoj nauci da crkva ima služiti kakovim svjetovnim stvarima, niti je igdje kazao da oltar ima biti sredstvom kakove agitacije — osim za kršćansku nauku. Naprotiv neki sveštenici stvoriše od crkve izborno mjesto za agitaciju, izrabiše pobožnost našeg puka isto onako, kako općinari siromaštvo.

Na taj način sveštenici, mjesto da su poštivali svačiju slobodnu volju, kao što je poštivaju i štite svjetovni zakoni, naprosto su je ugnjetavali i ne dali joj da iz naroda sama progovara, već joj strašenjem i prijetnjama davali karakter i smjer kako se njima svidilo. Ako ti „božji ugodnici“ misle da mogu silovati slobodnu volju naroda, tada po njihovu shvaćanju nebi smjelo biti u pojedincu slobodne volje, koja je kao sposobnost naše duše, da se *neprisiljeno zakanjuje za nečt ili proti nečemu*. Zdrav razum, zahtjevi praktičnoga života, naša samosvijest, stanoviti fakti, pa napokon i sama objava božja jasno dokazuju da je čovjek odgovoran za svoja djela, a to stoji u potpunosti u harmoniji sa njegovom slobodnom voljom. „Ako vam se čini zlo da služite Gospodinu, izbor vam je slobodan, odaberite danas, što vam se čini dobro“ (Jos. 24. 25.).

Po našem mišljenju crkva nije radi sebe već radi čovjeka, kome je svrha u njemu istome. Na taj način i sveštenici, kao posrednici između crkve i čovjeka, treba da služe svijetu, da su na oltaru radi svijeta. Ni pošto nisu oni na oltaru da narod bude služio kojekakovim njihovim hirima, subjektivnom njihovom mišljenju ili stranačkim strastima. Oni bi morali i morali su da u izbornim stvarima, gdje je odlučivala slobodna narodna volja nedičaju u tu volju a još manje da nasilno podlože tu slobodnu narodnu volju svojoj. Uprav po nauci samoga Hrista odpada svako nasilje, svaki despotizam, ljudi su **slobodni**. „Jer sin čovječji nije došao, da mu služe, već da služi, i da dade dušu svoju u odkup za mnoge“. (Mar. 10. 45.)

Samo preostaje jedno pitanje, koje kad bismo premučali, ovaj bi naš osvrt bio sakat. Gdje je tim narodnim sveštenicima energija i zašto ne upotrebe oltar u čisto prosvjetnu, odgojnu i ekonomsku propagandu i agitaciju? Zašto ne viču s oltara kad je potreba da se narodu otvore oči, da mu se podignu škole, da ga se izobrazu pa da se i on jednom uhvati u kolo drugih kulturnih i naprednih naroda? Zašto se ne dižu proti tmini, koja kao zlokobna mora tišti naš narod, a pomoći nema odonud, odkuda bi morala dolaziti? Zašto se ne dižu onda kad bi trebalo da se narod ekonomski podigne i prema tome ne poučavaju narod, unašajući u nj korisne spasonosne ideje? Ali dâ; oni za to nemaju vremena ni smisla, pače se čestoputa dižu da svaki blagotvorni bilo kulturni bilo ekonomski pokret uguše već u zametku. Na pitanje: zašto? nije teško odgovoriti, jer je lakše isisavati i izrabljivati nenaobražen i nekulturan narod; lakše je takovome narodu prignječiti njegovu slobodnu volju; takav narod sličan je dobroj

kravi muzari, i on će Jobovom ustrpljivošću podnašati da ga se isisava do zadnje kapi krvi.

Znajući za sve ovo ljudi s naše općine, pokloniše se duboko kleru i svim kurijskim reptilima, da njihovom pomoću učine pritisak na narod, i da ga ustravljenom oltarom i propelom i kojekakovim izmišljotinama bojesne fantazije upotrebe u svoje svrhe.

Što smo rekli u prvom članku o **novcu**, to isto kažemo i o **crkvi**: oboje su igrali najzamašniju ulogu u tragediji izbora u šibenskom srezu. Crkva je jednako podrmala stupovima narodnog morala i uprav neki od sveštenika, kojima je najsvetija dužnost da štite moral narodni, oni su se isti grdno narugali svemu onome što zahvata pojam narodnog morala. Neka se još nekoliko puta ponovi sva ova komedija, narodni će moral biti **podpuno uništen**, a da će tu i sama crkva i ugled oltara štetovati o tom nemožemo ni časak posumnjati. Crkva će time izgubiti, a narodni sveštenici učiniti će od naroda skup najvećih licumjeraca, štrebera i političkih kukavica. Kad je moral rimskog naroda bio pao, pala je s njime sva rimska veličina i slava i ubrzo se sunce njegova sjaja našlo na zapadu da padne duboko, kao i moral rimskog puka. — Padne li narodni moral, pasti će i ugled crkve, jer se jedno bez drugoga ne može ni pomisliti i jer jedno o drugome ovisi.

Time smo u najmarkantnijim potezima iztaknuli dvije žalosne pojave, koje su izbile na površinu tekom ovih izbora i koje su kadre da poput otrova ubitačno djeluju na narodni moral i **podpuno** ga unište.

Pri zaključku poručujemo i kleru i nečijem novcu: Na ruinama narodnog morala ne podiže niko ništa; iz propalog narodnog morala suklati će svedjer neugasivi plamen, da noću uništi ono, što se preko dana izgrađilo bude.

Važnost knjige za odgoj i naobrazbu.

Kad promotrimo onaj golemi napredak u prosvjeti i općoj naobrazbi u povijesti novoga vijeka, ne možemo a da godinu 1450. kada je Ivan Guttenberg iznašao tisak, ne odredimo za uzrok i početak čitavoga napredka. Ne smijemo dakako tvrditi, da do tog vremena nije bilo knjige i obrazovanog svijeta, jer počeci naobrazbe i prosvjete sižu na stotine godina onamo prije Hrista. Ali je za nas važna činjenica da su književne tekovine starih kulturnih naroda, naročito Grka i Rimljema, gotovo za čitav srednji vijek bile mrtve. Propast velike rimske države, provale i seobe novih naroda, širenje kršćanstva i obrazovanje novih država na zemljištu nekadanjeg rimskog carstva: to je opći karakter prvih stoljeća srednjega vijeka. Krasna pak djela klasične pismenosti sačuvana u mnogobrojnim prijepisima, dijeleom su se za tih burnih stoljeća izgubila, dijeleom su

bila uništena, a tek malen ostatak ležao je kojekuda zaboravljen po samostanskim knjižnicama. Sveštenici su istina takva djela upotrebljavali za izučavanje latinskog i grčkog jezika, a po koje djelce i prepisali, no takva knjiga bijaše silno skupa, te ju je samo bogataš mogao nabaviti. U ostalom su knjige bile gotovo sve nabožnog sadržaja. Uopće je universalna neobrazba zapinjala, te nije nalazila mjesta kod najširih slojeva ljudstva, a razlog je tome bio, što ne bijaše dovoljno knjiga. Stoga i nije nikakovo čudo, što je umni obret Ivana Guttenberga, kao što i iznalazak jeftinog pisačkog materijala, papira od platnenih prnja, izazvao toliki napredak i olakšicu u pismenosti, ukinuvši ono umorno prepisivanje. Tako je knjiga, direktni izvor naobrazbe, postala mnogo jeftinijom a s toga i pristupačnijom za ljude manje imućne, koji su težili za naobrazbom.

Od toga je vremena interes za knjigu sve više rasao. Bilo je i ima zvanih ljudi, koji su sav svojivot posvetili knjizi i pismenosti, i takove ljude zovemo književnicima. Danas već svaki prosvijeljeni narod ima svoju literaturu, t. j. skup svega, što su umnici kojega naroda na polju književnosti već stvorili ili još stvaraju, kao što i onoga živoga blaga, koje u narodu žive i koje je bilo sakupljeno ili se sakuplja. Po veličini pak i kakvoći literature s pravom zaključujemo na duševnu zrelost onoga naroda. Po sadržaju možemo literaturu dijeliti na tri glavne vrste: na lijepu, na znanstvenu i na epohalnu. Sve tri grane pružaju općenitu naobrazbu, koja je potrebna svakome pojedincu. Književnost dakle obuhvata duševno blago pojedinog naroda i čitavoga ljudstva.

No uza sve to, što smo rekli, nije svaka knjiga za svakoga, jer je ipak bolje ne čitati, nego li čitati a ne razumjeti ili pače krivo razumjeti. Ta kadkad i dobra sredstva imaju zao učinak, a ista knjiga može jednoga popraviti, drugoga pokvariti a to sve prema tome kako ju ko shvati. Treba dakle prije svega na to paziti, *ko čita i što čita.*

Kada dijete, koje ide u školu, nauči čitati i pisati, čita male članke u svojoj čitanci, koji se odraslom čovjeku na prvi pogled čine smiješnima i neznatnima. Pa ipak je takva knjiga, čitanka, građena po stanovitom sistemu, da zadovolji umu djeteta, da postepeno razvije njegov razum, da u djetetu pobudi interes za sve, što je dobro, lijepo i plemenito; mnogo je truda, dok se takva knjiga sastavi a valja priznati, da još nije dosta usavršena, da bi odgovarala svim zahtjevima moderne pedagogike. No škola sama nije dovoljno odgojno sredstvo nejake mladeži: njoj mora da *pomaže* i roditeljska kuća. Žalosna je zbilja činjenica, da je najveći dio djece, što se odgoja tiče, prepušten samo školi i — sokaku. Ima na žalost roditelja, koji i ne upitaju dijete, što u školi radi i uči. Misle, da dovoljno vrše svoju dužnost, ako im dijete nije gladno i golo, a neobrazba njegova deveta im je u plugu. A često i kažu: „ići će na zanat“, kao da zanatlija ne bi smio biti naobražea čovjek.

U mnogim se kućama rasipa i troši novac u svakojake nepotrebne svrhe, samo se djetetu ne da, što mu treba dati: *dobru knjigu*. Priučite dijete na čitanje, podajte mu dobre knjige, pa ćete vidjeti, da će mu knjiga biti milija, nego svaka druga dječija igračka. Ta duša djeteta tako je žedna i pohlepna za duševnom hranom samo mu je treba dati. A takove hrane ima u izobilju. Najviše ga za stalno zanima priroda i davna prošlost. Podajte mu dakle knjižicu, u kojoj će naučiti poznavati prirodu i sve njezine krasote, pa ćete vidjeti, da je u djetetu u brzo uništena sva ona surovost, koju pokazuju zapuštena djeca tim, što muče i ubijaju životinje, oštećuju drveće i kvare cvijeće. Dijete pak, koje više zanimanju događaji ljudskog života i prošlost, treba da dobije u ruke povijest, mislim dakako opet knjigu, s razborom pisanu za mladež, da se zabavi i pouči. U takovoj će knjizi naći, za čim teži; ona će u njemu probuditi svijestan sud o dobrim i zlim faktima pojedinaca, obogatiti ga znanjem davne prošlosti i potaknuti u njemu ljubav prema domovini. U svakom pak slučaju knjiga zabavlja, poučuje i oplemenjuje, i s toga je upravo nužno, da dijete i izvan svojih školskih dužnosti marljivo čita. Zadaća pak roditelja jest, da sami knjigu pročitaju i prosude prije, nego li je dadu djetetu u ruke, ako knjigu izvjesno ne poznaju. Paziti pak valja u svakom slučaju na to, da sadržaj knjige bude dobar, da misao, knjigom obradjena, bude plemenita. Takova je knjiga onda najbolji prijatelj. (Slijedi).

DOPIS IZ OKOLICE.

U broju 138 „Hrv. Riječ“ skočila je u ime *učiteljstva kotara*, da prosvjeduje (*nečuveno*) *proti obrani* nekih učitelja, krijući se pod izrazom: „primili smo više pisama“ (*ali ne svakako od onih, koji su bili obranjeni, velimo mi*). „Glas šib. kremenjaka“ učinio je rodoljubnije djelo braneći neke impresionirane žrtve, nego li „Hrv. Riječ“ protestirajući proti toj obrani. Ovo uvida svak, koji misli malo svojom glavom. „Hrvatskoj“ ili bolje „Strastvenoj Riječi“ bilo bi drago, kada bi „Glas šib. krem.“ napadao učitelje, po njezinome sistemu; stalno ne bi se bila digla, da protestuje na napadaje. Ta, nama je poznato kolikom se *nepristranošću* zauzimalje za učitelje: pratimo sve, i ne zaboravljamo prošlo, čija su sadašnje!

Epitet: „*nevjerojatni*“ pokrajinski listić, neka „Strastvena Riječ“ radje sebi pripíše; ona, u svojoj strasti, dostojnoj najprostijega pijanca, niti razumije, da od sebe odbija najbolji cvijet neodvisne inteligencije, koja će znati, na svoje vrijeme, kritizirati dobro njezin „Galateo“ i predočiti ga narodu.

Mi ne ćemo da obijedimo *neke* naše kolege za to, što su, kako izvire iz „Strast. R.“, prosvjedovali vlastoručnim pismima proti zaštiti nekih drugih kolega (*nečuveno, velimo opet*): slobodno im misliti, da tako valja. No prosvjeduujemo odriješito i neopozivo proti izrazu „Strast. R.“, kada kaže: „*u ime učiteljstva kotara*“. — Je li moguće i gdje se je čulo ikada, da *učiteljstvo prosvjeduje* za to, što su neki kolege bili uzeti u zaštitu javnom štamptom?

Bože dragi, na što dovodi strast!.....

Završujemo i velimo, da je izjava, kojom se služi „Hrv. Riječ“, izraz pravog ropstva, — a ropstvo ne može biti svijesno svojih službenih i rodoljubnih dužnosti, kako „Hrv. R.“ „logično“ zaključuje, za one koji ne znaju čitati, što je pisano između redaka.

„Hrv. Riječi“ pak još poručujemo, da upravo svi oni, koji su svijesni svojih službenih dužnosti, svoga rodoljublja i svojih građanskih prava, prijezirom moraju odbijati njezinu zakrinkanu obranu, a svaki niski napadaj smatrati strančarstvom najpodlijega soja.

U slast i do vidova!

Vama, gosp. uredniče, hvala na vašoj čovječnoj nepristranosti, i branite potištene, a ošinite bahate: to je djelo milosrda, djelo čovjekoljublja, djelo sveto! A „Hrv. Riječ“, vjerujte, da će svojim bijesom sama sebe uništiti, ako i nadalje bude tako koracala. Ljudi oko nje hoće da rade psostima, uvredama inače, koga ne privabi, taj je za njih sve, samo nije čovjek.

Nisu ljudi ovce!

Nekoliko učitelja.

*

Primošten 4/6 1907.

Štovani Gospodine Uredniče!

Na Vaše cijenj. pismo javljam Vam da glede govora našeg župnika u crkvi, u kojoj sam onaj dan bio, i sve razumio, zapamtio sam da je župnik ovako govorio: Dvostruka me veže dužnost a to, da Vam s jedne strane po naredbi Gosp. biskupa, a s druge da Vam ja kao Vaš duhovni pastir preporučim da, što ste glasovali prvog puta (opć. izbori za Stojića) to ste dobro glasovali, al sada gledajte glasovati za čovjeka, koji će u Beču braniti našu svetu vjeru, a taj je dr. Ante Dulibić.

Ima ljudi koji su upisani katolici, al ne vrše katoličku vjeru. (ovim je smjerao na D.ra Iljadicu). Ako budete birali onoga, koga Vi mislite (cilja na D.ra Iljadicu), ne ćete smjeti držati u školi slike Isusove a niti Gospine.

Mogu Vas, Gosp. Ured., uvjeriti da imena D.ra Iljadice nije spomenuo, ali smo svi razumjeli i shvatili ona mjesta njegova govora, koja su s mjerala na njega.

Drugi ću Vam put pisati, kako je nekima nahudila pri užim izborima pečena skotna svinja.

Primite moj pozdrav.

Vama odani
(slijedi podpis).

RAZNE VIJESTI.

Dopisnicima. — Gg. dopisnike molimo da budu strogo objektivni i kratki i da nam jave svaku važniju stvar iz svog mjesta.

*

Zamjena listova. — Molimo uredništva listova, koja od danas prime naš list, da nam šalju svoj u zamjenu.

*

Stranačka osveta. — Nepoznati zlikovci za izbora zapališe našem pristaši Mati Šupi naslagu drva u vrijednosti jedno 50 K. Tužio se na općinu, ona procijenila 15 K al nemogla naći krivce. Tako isto prije zapališe drva Ivi Tanfari iz Krapna i još mu neplatiše.

*

Primamo mnogo tužaba proti poljarima i proti nadpoljaru. Nadpoljar nevrši svoje dužnosti nadziranja,

a poljari kao sileni i pomamni paše čine što hoće, stráže, proganjaju stranačke protivnike, tuže pravedne, primaju mita i prema tome postupaju. Potanje ostavljamo za drugi put, a, ako opć. uprava ovo nezna, mi je upozoravamo.

*

U srijedu na 5 ov. mj. imala biti rasprava proti D.ru Iljadici na tužbu redara Čaleta, prosljedjenu na sud od občinskog upraviteljstva. Na raspravu je pristupio Dr. Iljadica sa svjedocima, dočim ni tužitelj ni svjedoci ne pristupiše. Neznamo pravi uzrok njihovog nepristupljenja, koje izgleda odviše sumnjivo i čudnovato. Rasprava je bila odgodjena.

*

Jedan opć. prisjednik (naš varošanac), priznavajući na Danilu, kako bi bilo lijepo i korisno da bude mir u mjestu, nadodao je: *ali neće biti mira u Šibeniku, dok bude Mate Baranovića.* Ma, je l' moguće? čudnovato, al tako svi govore.

*

Špar si muove. — „Novi List“ u zadnjem broju u uvodnom članku „Tko je pobijedio?“ dokazuje što je u Zadru pomog'o, da je pop Prodan u izborima pobijedio. Umolili bi „Novi List“, da jednim onakovim objektivnim člankom dokaže „tko je pobijedio u Šibeniku a tko u Splitu“ i što je pripomoglo d.r Anti Dulibiću da dobije mandat za bečki parlament, a što Buliću.

*

Osveta. — Močić Mijo i Močić Jerko kao siromaške obitelji primali su od občine malu podporu. Prvi četiri a drugi tri Krune. Koliko jedan toliko drugi glasovali su za kremenjačkog kandidata. Da su ubili ili što upalili bio bi im manji grijeh. Za to ih je općina upisala u svoju crnu knjigu i kad su na 1. lipnja došli da prime onu neznatnu podporu od občine, blagajnik Pave Kovačev (onaj, koji je dobro poznat u Piranu i Metkoviću) odbio ih, rekavši im da im je podpora ukinuta.

*

Mnogi se tuže na meso što se u nekim mesarnicama prodaje, pa i na voće. Tužbe i utok na Poglavarstvo bile bi uzaludne, jer je veterinar poglavarstva i veterinar naše općine, kojoj nije do zdravlja Šibenčana, kao ni do čistoće izbora. —

Ovoliko za danas.

*

„Mladi Istran“. Primili smo broj 6. omladinskog i vrlo lijepo uređj vanog lista sa slijedećim sadržajem: Viktor Car Emin: „Istarskim sokolovima“ (pjesma); Crvenko Bijeloplavić: „Proljeće“; fra Bone Zec: „Hrvatska kruna“ (pjesma); Jelica Belovićeva: „Morska djevica“ (priča); R. Maldini: „Ljudska sreća“ (pjesma); J. Majnarić: „Kako je Ivica nadmudrio djeda“; D. Ražkrižar (urednik): „Rodnom kraju“ (pjesma); Jelica Belovićeva: „O časnim verigama“ (priča); R. Maldini: „Svojoj kćerci za imendan“ (pjesma); Crvenko Bijeloplavić: „Nojeve korablje“ iskrice, svaštice, smješice i zagonetke. — Preporučamo svima a osobito mladeži ovaj vrlo lijepi list, u kom će naći zdrave duševne hrane. List donosi vrlo zanimivih narodnih priča i drugih radnja iz pera hrvatskih omladinskih pisaca. — Izlazi jednom u mjesecu, a cijena mu je na godinu samih 75 novčića. Uređjuje ga J. A. Krajić, učitelj družbine škole u Malom Lošinju (Istra). —

Šala i satira.

Pod ovom rubrikom u prošlom broju „Kremenjaka“ neko se je prijateljski (ali nezgodno) htio našaliti sa gosp. K. M. te na originalu pod vijesticom o *Bebe-u* olovkom napisao K. M. gver. oka, a slagar to uvrstio uzevši kao popravak originala, dočim je na originalu stajalo ovako: „Viknuo je dvaput *linkšot* na počast, a prisutni putnik tvornice sapuna iz Pirana zažmirivši očima zahvalio se uz slatki potsmijeh“.

Natječaj. — Na temelju nepoznatih paragrafa, a poznatih uzroka, pokorno podpisano otvara natječaj na jedno mjesto občinskog pometaća, koncepiste i liječnika (jer su ova dva potonja prezaokupljeni na uredništvo „Hrvatske riječi“). Natjecatelji treba da podastru slijedeće isprave:

- 1) Svjedočbu, da će biti protiv Kremenjacima.
- 2) Svjedočbu, da ne će vršiti svoje dužnosti i
- 3) Svjedočbu, da su glasovali za Dulibića.

Od Općinskog Upraviteljstva
za prisjednike
Bajron, Murillo, Illo, Pillo i Zagorillo.

Markić Smiljanić poput mršavog jezuite lupa se u prsa i obigrava šibenske crkve. Razlog je tome, što je spoznao svoj grijeh i odlučio biti *pravom Hrvatinom*. — Kažu da ide na *ružarije i novenu*, da mu se nebo i zemlja smiluje. Preporučamo remetama da mu na banak stave *kušin*, jer bi grijehota bila da našulji koljena, tim više što neznamo ko će mu se prije smilovati.

Od 23. svibnja c. k. školski nadzornik Sinčić pije dnevno po jednu čašu „Janoša“, *acqua purgativa*. Hoće da riješi matematički problem: kako 50 birača čini 100; stotina 200; dvijestotine 400 a 500 kako čini 1000. — Dovle mu sve ide od ruke, samo nemože nikako da riješi, odkle vruga ono **5**, pa izlazi 1005. (Da nije 5 prsta ili 5 nokata).

Lične vijesti. — *Baždar* gradi školu na Konjevratima; *poteštati* krči grobište u Zablacu; *pjesnik* virava trobojnicu u Jezerima; *fra Mate Drinković* liječi bolesnike po sešima; *Bobè* i *Rudolfo* peku lancarde u Žirjama; *Pajun* piše komentare Nasradinu; *Laša-bolan* kod otvorenih očiju spi ka top. Splitski načelnik Trumbić već je partio u vijagi; udovica „Hrvatska stranka“ *bati landijeru* na *pô ašte*; pet popova-zastupnika pjeva *rekvijem*, a Don Ante Dulibić nosi za njima kadinjak.

Poruka „Jednomu“ na Poglavarstvo: Kad Ste se juče u gradu nasmijali, je li to bilo od šale ili od ozbiljnosti? Ako ništa — učinili Ste da se je Vaša sluškinja nasmijala Vašem „barumskom“ smijehu. Ali — ako „Kremenjak“ isceri zube!?

Juče je c. k. nadzornik Sinčić dobio na dar od Dulibića lijepu malu srebrenu žaru, na kojoj je napisan broj 1005. Čestitamo. (I zaslužuje! op. ur.)

Obzirom na viest iz Primoštena u Kremenjaka 25 tek., molim da na temelju § 19 t. z. izvolite uvrstiti slijedeći ispravak:

Nije istina da sam ja s oltara propovjedaao da će Dr. Iljadica u Beču preokrenuti katoličku vjeru, već je istina da ja D.ra Iljadicu nisam nikada s oltara spomenuo. Po gotovo nije istina da je meni Presv. Biskup naredio, bilo pismeno bilo ustmeno da radim *za* ili proti ovomu ili onomu kandidatu za zastupničku stolicu, nego je istina da je Biskup *preporučio* svim dušobrižnicim, da u duhu kršćanske ljubavi *upute* vjernike da dadu svoj glas **onim** kandidatima, koji se **obvežu** da će braniti sv. vjeru u novom parlamentu ostavljajući *slobodno* da svak glasuje za kandidata koji odgovara njegovim načelima, *samo ako se obveže* da će u svakoj potrebi ustati na obranu naše sv. vjere, kojoj je najodanije privržen naš pobožni narod.“

Prema tomu sam ja preporučio D.ra Dulibića, *jer je on zadovoljio rečenoj odredbi* i o tom sam obavjestijo vjernike. Primošten 30/5. 1907. Don Jere Anić, župnik.

Primjedba: Ovaj ispravak bismo mogli i neuvrstiti kao kad on mišta neispravlja, nego pače potvrđuje našu vijest, pak ako ga uvršćujemo, činimo upravo za to, ba bolje otkoči istinitost naše vijesti i da se svedočanstvom samoga župnika ponovno utvrdi istina, kako se presv. biskup upustio u izbornu vatru. Č. g. župnik u ispravku veli, da mu biskup nije **naredio** nego da mu je **preporučio**, da **uputi** vjernike da dadu svoj glas **onim** kandidatima, koji se **obvežu**. . . . (ti me kapiši). . . . ostavljajući **slobodno** (?) da svak glasuje za kandidata, samo ako se taj **obveže**. . . .

Razumiju li štioći ovu igru? Najprije biskup **obveže** pismeno kandidata, onda pismeno preporučiti župnicima da dadu **upute** da narod glasuje za takog **obvezanika** (ili zaularenika?), a onda je vjernicima **slobodno** glasovati za koga žele.

Na koncu ispravka župnik kaže: Prema tomu sam ja **preporučio** Dulibića, **jer je on zadovoljio rečenoj odredbi**.

Koliko vijedi za nas ovo priznanje župnikovo glede lukavo upriličene agitacije s oltara na direktnu naredbu ili preporuku biskupovu, toliko više nas zanima **nova činjenica**, koju još nijesmo znali, a to je, da je kandidat Obćine Šibenske, Skradinske, Vodičke i Tiješnjaanske, i kandidat hrv. stranke, Dr. Dulibić, tajnik iste, dao **pismenu obvezu presv biskupu**.

Šta sve u toj **obvezi** stoji, čime su kler i kurija zaularili kandidata hrv. stranke? to bi bilo zanimivo i korisno znati. Je li Dr. Dulibić dao kakvu obvezu još kome u Šibeniku ili u Zadru, to bi željeli da nam Dulibić ili Drinković ili Krstelj preko Hrvatske Riječi odgovore. Za rezolucionaša Dulibića je radio ovaj „**sveti savez**“: Krstelj, Drinković, Gazzari, Biskup Pulisić, Don Petar Kragić, Trumbić, Čingrija, Andrija Sajin, Don Ivo Prodan, Don Jure Bijankini, c. k. Madirazza (dok bio ovdje) i c. k. XI i YI — sve zgojlni rezolucionaši.

Živio „sveti savez“! — a Don Jeri Aniću od srca hvala i pozdrav.

HOTEL KRKA - ŠIBENIK

Gostiona prvog reda. — Blizu morske obale i pristaništa. — Spavaće sobe sa pokuštvom u modernom stilu. — Tople i hladne kupelji sa douche

** RESTAURANT SA KUHINJOM PO DOMAĆU **

Cijene umjerene

U velikoj odijeljenoj dvorani preuzimlje svaku službu kao za ručke, dinere, vjenčanja i t. d. sa bogatim jestvenikom

VELIKA TERASA POGLEDOM NA MORE

Vlastnik: FRANE CRLJENKO

Naslov brzojava: HOTEL KRKA - Šibenik.

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

G. B. BARBARIĆ

akademički slikar i decorateur

o o o o ŠIBENIK o o o o

o o o

P REUZIMLJE RAZNOVRSTNO SLIKANJE, KAO SOBĀ, CRKAVA, DVO-RANĀ I DRUGIH PRO-STORIJĀ. IZRADJUJE RAZNA SLIKANJA NA ULJE; ODLIKUJE SE KAO MASTILAC (VERNICIATORE) TE IZRADJUJE OSOBITOM VJEŠTINOM — PRIVIDNO DRVO I MRAMOR. —

CIENE UMJERENE

CIENE UMJERENE

* * * * *

* * * * *

* * * * *

* * * * *

**PRVA TVORNICA LEDA U ŠIBENIKU
POMOĆU ELEKTRIČNE SNAGE.**

Led prve vrsti tvrd kristaliziran i trajan

Puntigamsko pivo iz prve tvornice piva u GRACU

Glavno skladište piva uzorno uređeno u ledu

Vlastiti proizvod šifonā i pasaretā svake vrste

Stūpe za sukno pomoću električne snage

Najljepše uređene i dugom radjom prokušane

----- Mnogo se preporučuje

PAŠKO RORA - Šibenik -----

Kremenjaci i Kremenjačice
širite svoj list „**KREMENJAK**“

NAGRADJENI FOTOGRAFSKI ATELIER

— Gresta Anelli —

ŠIBENIK

Izvršuje radnje svake vrste i svake veličine: povećanja reprodukcije umanjena, krajeve, skupove (grupe) i platinotipije.

Fotografava po želji privatnika i u stanu.

Njegov atelier providjen je najnovijim fotografskim spravama, čime se jamči savršen i trajni snimak.

Nagradjen na izložbi u Milanu 1906.

Ivan Rude -- ŠIBENIK

--- Glavna Ulica ---

Veliki izbor ilustrovanih razglednica

Papirnica, Pisarnički predmeti

Školske knjige

Igračke, galanterijske sitničarije, predmeti iz terakote i kineskog srebra, Parfumerija i t. d. i t. d.

Želite li da vam obuća dugo traje upotrebljavajte

„MONDIAL“

Ovaj preparat je prigotovljen iz najfinijeg voska, ne sadrži nikakvih štetnih tvari. Ouća postaje sjajna i meka, te ju čini neprobojnom.

**MASTILO
CRNO i
ŽUTO**

Kupuje se isključivo kod postolara
Ivana Angelicchio
ŠIBENIK.